

Ks. Jacek KAPUŚCIŃSKI – ks. Mariusz TERKA, *Poczet Papieży*, Wydawnictwo Użytkowe Idea, Katowice 2016, ss. 600.

Od kiedy tylko do Polski zaczęli odbywać podróże apostołskie Namiestnicy Chrystusa – papieże, na rynku wydawniczym zaczęły ukazywać się niezliczone publikacje (naukowe i popularnonaukowe), księgi okolicznościowe, albumy, a nawet całe serie wydawnicze, prezentujące sylwetki papieży i historię papieżstwa. Wszystkie równie cenne i wartościowe, tak z punktu widzenia ludzi nauki, jak i zwykłego czytelnika. Do kanonu tego rodzaju opracowań należy niewątpliwie zaliczyć wydany *Poczet Papieży*, autorstwa ks. dr. Jacka Kapuścińskiego i ks. dr. Mariusza Terki, wywodzących się z częstochowskiego środowiska naukowego. Tym razem okazją do przygotowania publikacji z dziejów papieżstwa stała się wizyta w Polsce Ojca Świętego Franciszka, połączona z organizacją w naszej ojczyźnie Światowych Dni Młodzieży. Drugą intencją podjęcia niniejszych badań historycznych przez Autorów była przypadająca w bieżącym roku 1050. rocznica Chrztu Polski. Przywołane wydarzenia stanowią niewątpliwie bardzo ważne elementy w najdawniejszej, a zarazem najnowszej historii Kościoła w Polsce. Obaj Autorzy są doskonale przygotowani do tego rodzaju opracowań. Ks. dr J. Kapuściński jest wykładowcą historii Kościoła w takich uczelniach częstochowskich jak: Wyższy Instytut Teologiczny, Wyższe Seminarium Duchownych Archidiecezji Częstochowskiej i Wyższe Seminarium Duchownym Diecezji Sosnowieckiej. Pracownikiem naukowym Wyższego Instytutu Teologicznego w Częstochowie jest także drugi z Autorów – ks. dr M. Terka, który wykłada tam patrologię i zajmuje stanowisko dyrektora Wydawnictwa Naukowego. Obaj Autorzy ponadto są pracownikami Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie.

Prezentowany *Poczet Papieży* należy do serii wydań popularnonaukowych, co nie oznacza, że nie posiada wartości naukowej i nie można po niego sięgnąć, konstruując teksty naukowe z dziejów Kościoła i papieżstwa. Autorzy przygotowując wydanie zadbali o jego najwyższą jakość, zgodnie z obowiązującymi standardami i dobrymi zwyczajami w nauce. Na książkę składa się przedmowa JE ks. bp. Antoniego Długośza, wprowadzenie, część zasadnicza, zakończenie i nota bibliograficzna. We wstępie Autorzy określili cel, przekonująco uzasadnili oryginalność podjętego tematu, ukazali dotychczasowy stan wiedzy w obszarze

podjętego zagadnienia oraz określili strukturę książki. Uderzające czytelnika są parametry objętościowe książki, bowiem liczy ona aż 600 stron. Nadmienić należy, że taki format książki, a także twarda oprawa, wzbogacona o obwolutę i wysokiej jakości materiał fotograficzny, oddają do rąk czytelników tylko najlepsze wydawnictwa na rynku.

Korpus zasadniczy tego opracowania (s. 11-591) stanowi leksykon 264 papieży Kościoła katolickiego, ułożony w kolejności chronologicznej. Zagadnienie historii papiestwa wprowadzie nie jest *novum*, gdyż, jak zaznaczyli we wstępie Autorzy: „Dzięki wnikliwym badaniom, jakie przeprowadzili historycy w dwóch ostatnich wiekach, udało się ustalić całkowitą liczbę papieży aż po rok 2016”, to jednak oryginalny w prezentowanej książce jest sposób ujęcia poszczególnych biogramów papieży (od św. Piotra do Franciszka) w 10 epok (rozdziałów), w których przyszło żyć Namiestnikom Chrystusa. W ten sposób czytelnik książki szybko zorientuje się, w jakich okolicznościach politycznych, kulturowych i społecznych przyszło sprawować misję poszczególnym papieżom. Noty biograficzne biskupów Rzymu, zaprezentowane w układzie chronologicznym, uzupełnione zostały o najsłynniejsze ich portrety oraz ilustracje związane z historią papiestwa, ujęte w godną wagi piotrowego urzędu ornamentykę. Wysoka jakość i piękna szata graficzna książki nie może jednak przysłonić jej treści, na którą wpływ miało przygotowanie akademickie i doświadczenie naukowe Autorów. Spod pióra ks. dr. Jacka Kapuścińskiego i ks. dr. Mariusza Terki wyszło dotąd bowiem wiele tekstów i publikacji, których tylko najlepsza znajomość może zaświadczyć o erudycji i walorach treściowych prezentowanego dzieła.

Czytając *Poczet Papieży* i poznając historię papiestwa można pokusić się o ocenę poszczególnych pontyfikatów papieży. Taką notę, subiektywną, może wydać każdy czytelnik. Dla recenzującego, z racji zajmowanej profesji historyka i naukowca, najbardziej poruszającą jest misja Biskupów Rzymu, jaką spełniali w okresie największych przemian w Kościele. Do tych należały pontyfikaty papieży pierwszych wieków, określonych przez Autorów mianem Kościoła męczenników, a także papieży z okresu Soboru Trydenckiego (1545 – 1563) oraz odnowy soborowej po Vaticanum II (1962 – 1965). W tej ostatniej grupie znaleźli się papieże współcześni recenzentowi, m.in. św. Jan Paweł II, o którym Autorzy napisali: „Cechą charakterystyczną pontyfikatu Jana Pawła II były liczne pielgrzymki. Odbył on łącznie 104 pielgrzymki, odwiedzając 129 krajów i wygłaszając ok. 2400 przemówień i homilii

[...]. Spełniał w ten sposób posługę św. Piotra polegającą na umacnianiu braci w wierze, ale także wychodził na spotkanie wszystkich ludzi. Pielgrzymki te miały znaczenie nie tylko dla pojedynczych osób czy grup, lecz również dla całych rodów [...]. Istotnym rysem duszpasterstwa Jana Pawła II była troska o młodzież, która towarzyszyła mu od początku jego pracy kapłańskiej. Zaowocowała ona zorganizowaniem Światowych Dni Młodzieży, które odbyły się w różnych miejscach świata. Jedno z tych spotkań miało miejsce w Częstochowie w 1991 roku – był to pierwszy ŚDM po upadku komunizmu, na które przyjechała młodzież z byłego już ZSRR”.

Zdecydowanie więc należy pogratulować Autorom przygotowania kolejnej już publikacji z dziejów Kościoła i zachęcić do jej lektury. *Poczet Papieży* to książka dla każdego, bowiem nie tylko jej język, styl i szata graficzna, ale nade wszystko podana w niej treść stanowi o walorach tego rodzaju publikacji na rynku wydawniczym. Jestem przekonany, że każdy czytelnik, który sięgnie po *Poczet Papieży* ks. Jacka Kapuścińskiego i ks. Mariusza Terki odkryje wielowiekową historię papiestwa, zafascynuje się nią na nowo lub po prostu zaczerpnie „coś” dla siebie z wzorców życia i działalności tak wielu świętych i błogosławionych papieży Kościoła katolickiego. Dopelnieniem niniejszej recenzji niech będą słowa bp. prof. dr. hab. Antoniego Długosza zawarte we wstępie do tego pamiątkowego wydania: „Zaznaczyć należy, iż o ile dzieje papiestwa pierwszych wieków trudne są do otworzenia, o tyle historia papiestwa ostatnich wieków mogła sprawić autorom wiele trudności w odnalezieniu i ukazaniu elementów, które były najbardziej istotne dla poszczególnych papieży. Kolejna trudność w ukazaniu dziejów papieży to rzetelna ocena poszczególnych pontyfikatów, które uwarunkowane były kontekstem geopolitycznym, kulturą i mentalnością. Niniejsza pozycja w sposób przejrzysty i niezwykle interesujący wychodzi z tych trudności [...]”.

Łukasz S. Kopera